

S.C.Zeynalova
i.ü.f.d., dosent, Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universiteti PHŞ
saadat.zeynalova@asoiu.edu.az
ORCID 0000-0003-0840-423X
L.İ.Əmrahli
magistrant, Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universiteti PHŞ
leylaemrahli97@gmail.com

Məqalə redaksiyaya daxil olub 30.01.2025

The article was received by editorial board on 30.01.2025

Статья принята к печати 30.01.2025

MODELLƏŞDİRMƏ METODLARINDAN İSTİFADƏ EDƏRƏK BİZNES LAYİHƏSİNİN TƏDQIQI

Xülasə

Tədqiqatın məqsədi - Tədqiqatın məqsədi modelləşdirmə metodlarının tətbiqi ilə biznes layihələrinin effektiv idarə olunması və optimal biznes modellərinin yaradılması yollarını öyrənməkdir.

Tədqiqatın metodologiyası - Tədqiqatda analitik və müqayisəli yanaşmalardan istifadə edilmiş, biznes modellərinin strukturunun təhlili və müasir modelləşdirmə alətlərinin tətbiqi ilə bağlı metodlar öyrənilmişdir. Proses yanaşması əsas metod olaraq seçilmişdir.

Tədqiqatın nəticələri - Tədqiqatın nəticələri biznes layihələrinin planlaşdırılması və idarə edilməsində modelləşdirmə metodlarının praktiki tətbiqini asanlaşdırır, təşkilatların rəqabətqabiliyyətini artırmaq və strateji qərarların effektivliyini təmin etmək üçün tövsiyələr təqdim edir.

Tədqiqatın orijinallığı və elmi yeniliyi - Tədqiqat biznes modellərinin qurulmasında proses yanaşmasının tətbiqini dərinləşdirərək, modelləşdirmə metodlarının səmərəliliyinin artırılmasına dair yeni yanaşmalar təqdim edir. Həmçinin, müasir iqtisadi şəraitdə biznes layihələrinin optimallaşdırılması üzrə innovativ tövsiyələr irəli sürülmüşdür.

Açar sözlər: *biznes modelləşdirmə, biznes layihəsi, biznes modeli, modelləşdirmə alətləri, proses yanaşması.*

GİRİŞ

Bir-biri ilə əlaqəli və qarşılıqlı əlaqədə olan biznes proseslərinin fəaliyyətinin vahid təqdimatı üçün nəzərdə tutulmuş biznes layihəsinin daha yığcam təqdimatı üçün biznes modelindən istifadə etmək məqsədəuyğundur. Biznes modelinin qurulması strateji planlaşdırmanın ilkin mərhələlərindən biri kimi istifadə olunur, onun strukturu yalnız təşkilatın yuxarı rəhbərliyi tərəfindən hazırlanır.

Nəzəri baxımdan biznes modeli biznes sistemlərinin elementlərini təhlil etməyə və onlar arasında əlaqə yaratmağa imkan verir. Modelləşdirmənin nəticəsi təşkilati bölmələrin ən səmərəli işləməsi üçün metodların müəyyən edilməsidir.

Praktiki nöqteyi-nəzərdən biznes modeli heç vaxt sabit qalmır, çünki müxtəlif əməliyyat prosesləri, kiçik biznesin aspektləri və müəssisənin təşkilati siyasəti iqtisadi dövrlər ərzində biznes modelinin inkişafına və deformasiyasına təsir göstərir. Əsas vəzifə strategiyanın həyata keçirilməsində ziddiyyətlər nəticəsində yarana biləcək problemlərin həllinin alternativ yollarını tapmaqdır.

NƏZƏRİ YANAŞMALAR

Modelləşdirmə yaradılmış modellərin öyrənilməsinə əsaslanan obyektlərin öyrənilməsinin tsiklik prosesidir [1].

Biznes modelləşdirmə iş sisteminin daha da optimallaşdırılması ilə işlənmiş məlumat əsasında təşkilati modellərin formalaşdırılması prosesidir.

Biznes modellərinin aşağıdakı növləri fərqləndirilir: iyerarxik siyahı, qrafik biznes prosesi modelləri, strateji göstərici modelləri, təşkilati struktur modeli, sənəd kitabxanası modelləri, informasiya sistemləri modelləri, məhsul və xidmət modelləri və keyfiyyətin idarə edilməsi modeli.

Müasir şəraitdə texniki tərəqqi təkcə yeni istehsal üsullarının tətbiqi (istehsal proseslərində yeniliklər) kimi başa düşülmür; həm də malların yaradılması və əhəmiyyətli dərəcədə təkmilləşdirilməsi (məhsullarda yeniliklər) kimi. Bu baxımdan, əsas “artım nöqtələri (qütbləri)” təkmilləşdirilmiş və ya tamamilə yeni mal və xidmətlərin istehsalı prosesində yaranan innovativ inhisarlardır. İnhisarçı mövqe təkcə iri deyil, həm də orta və kiçik müəssisələr tərəfindən tutula bilər. Hamısı sənayedən, istehsal olunan məhsuldan və ya göstərilən xidmətlərdən asılıdır.

Yerli informasiya sistemlərinin bir-biri ilə qarşılıqlı əlaqəsini təmin etmək ən aktual məsələ olaraq qalır. Biznes proseslərinin idarə edilməsinin təşkili üçün aparıcı müasir və eyni zamanda ümumi qəbul edilmiş standart BPEL-dir (Business Process Execution Language). Bu məhsula əsaslanaraq, modelləşdirmə proseslərinin tərcüməsini təmin edən bütün istifadə olunan proqramlar üçün vahid integrasiya platforması yarada bilərsiniz.

Qlobal bazarda nüfuzlu konsaltinq təşkilatları tərəfindən tövsiyə olunan BPEL biznes planının arxitekturasını ətraflı şəkildə işləyib hazırlayır. Layihənin bütün səviyyələrində dinamikada təhlil məhsulun işlənmiş informasiya texnologiyalarından istifadə etməklə həyata keçirilir. Ən böyük kommersiya müəssisələri BPEL ilə fəal əməkdaşlıq edirlər, çünki biznes modelləşdirmənin uğurla həyata keçirilməsi tamamilə yeni səviyyə tələb edir.

Mövcud maliyyə-iqtisadi vəziyyəti nəzərə alaraq biznes modelləşdirməsində aşağıdakı alətləri təqdim etmək məqsəduyğundur:

- 1) proqram məhsulları (Business Studio, ARIS, Microsoft Visio);
- 2) biznes modelləşdirmə və biznes prosesləri üçün qeydlər (Məlumat axını diaqramı, çarpaz funksional axın sxemi);
- 3) standart həllər - oxşar problemlərin həlli üçün idarəetmə sahəsində istifadə olunan məlumatların sistemləşdirilmiş və strukturlaşdırılmış kataloqu;
- 4) kiçik biznesdə idarəetmə üsulları: balanslaşdırılmış göstəricilər kartının işlənilməsi və tətbiqi, biznes proseslərinin təsviri, optimallaşdırma və keyfiyyətin yüksəldilməsi, biznes proseslərinin uzunmüddətli əsaslarla idarə edilməsi, funksional xərclərin təhlili, simulyasiya modelləşdirilməsi, təşkilati strukturun təhlili, tikinti. kadrların motivasiya sistemlərinin, keyfiyyət menecment sisteminin fəaliyyətinin təşkili, layihələrin idarə edilməsi, integrasiya olunmuş biznes modelinin yaradılması, müqayisə, keyfiyyətin ümumi idarə edilməsi, sənaye standartlarının tətbiqi və konsaltinq şirkətlərinin inkişafı.

Funksional məsrəflərin təhlili məsrəf və faydalılıq arasında tarazlığı tapmaq üçün obyektin funksiyalarının sistemli şəkildə öyrənilməsi üsuludur.

Balanslaşdırılmış bal kartı: maliyyə komponenti; müştəri komponenti; idarəetmə komponenti; inkişafının tərkib hissəsidir. Təşkilat strukturu ayrı-ayrı şöələrdə əmək prosesini kəmiyyət və keyfiyyət miqyasında quran, ümumi strateji məqsəd üçün müəssisənin əmək ehtiyatlarını daha da əlaqələndirən üsullar məcmusudur [2].

Təşkilat strukturu idarəetmənin maraqları, idarəetmə üsulları, istehsalın şaxələndirilməsi, əsas fəaliyyət növləri və müəssisənin təşkilati-hüquqi forması əsasında formalaşır. Buradan bir neçə növ təşkilati strukturları ayırd etmək olar: iyerarxik, xətti, ştatlı, funksional, sadələşdirilmiş matris, balanslaşdırılmış matris, gücləndirilmiş matris, layihə, proses və bölmə.

Reinjiniinq, problemlə məlumatların təqdim edilməsi və emalının xüsusi vasitələrindən istifadə etməklə istehsal, təsərrüfat və maliyyə təsərrüfat fəaliyyətinin maksimum effektivliyə nail olmaq üçün biznes proseslərinin əsaslı və köklü şəkildə yenidən işlənməsidir.

Əks mühəndislik obyektin iş prinsipini başa düşmək və faydalılıq dərəcəsini müəyyən etmək üçün onun öyrənilməsidir.

Keyfiyyət menecmenti təşkilatın fəaliyyətini müntəzəm olaraq təkmilləşdirmək üçün nəzərdə tutulmuş əlaqələndirilmiş sistemdir.

Kadrların motivasiyası təşkilatda əmək məhsuldarlığını artırmaq üçün kadr siyasətidir.

Benchmarkinq, təşkilatın öz fəaliyyətini təkmilləşdirmək üçün biznes sistemlərinin effektiv işləməsi üçün mövcud presedentlərin uyğunlaşdırılmasıdır.

Simulyasiya modelləşdirməsi, model üzərində eksperimentlərin (imitasiyaların) aparılması imkanı ilə konkret vəziyyətləri öyrənmək üçün bir texnikadır. Belə modelləşdirmə riyazi dövrəyə aiddir. Riyazi iqtisadiyyat tətbiqi elm kimi iqtisadi hadisələrin riyazi təsvirini ətraflı əks etdirərək iqtisadiyyatda riyazi metodların əsaslarını formalaşdırmışdır. Bu, mütəxəssislərə biznes modelləşdirməsində texnologiyaları təkmilləşdirməyə imkan verdi: 1) riyazi proqramlaşdırma; 2) biznes proseslərinin statik təhlili; 3) biznes proseslərinin dinamik təhlili [3].

Simulyasiya modelləşdirməsinin effektivliyinə biznes simulyasiyasını dəqiq şəkildə təkrarlamaq və modelləşdirmə növünü müəyyən edilmiş məqsədlərlə müqayisə etməklə əldə edilir: agent əsaslı modelləşdirmə, diskret-hadisə modelləşdirmə və sistem dinamik modelləşdirmə.

Biznesin modelləşdirilməsinə geniş yanaşmalar və idarəetmədə çoxformatlı məlumatların mövcudluğu idarəetmədə yanaşmaların birləşməsindən istifadə etmək imkanı verir. Modelləşdirmə vasitələrinin fəaliyyətinə məqsədyönlü və situasiya yanaşması da vacibdir, lakin yenə də əsasən proses yanaşmasına üstünlük verilir.

Proses yanaşması fəaliyyət proseslərinin qarşılıqlı əlaqəsinə və təşkilatda üfüqi əlaqələrin operativ transformasiyasına nail olmaq ilə əlaqəli idarəetmə konsepsiyasıdır.

Biznes prosesi biznes planının həyata keçirilməsinə yönəlmiş bir-biri ilə əlaqəli fəaliyyətlər məcmusudur.

Aşağıdakı iş proseslərinin növləri fərqləndirilir:

- menecerlər – sistemin fəaliyyətinə birbaşa nəzarət edən proseslər (strateji idarəetmə, korporativ idarəetmə);
- əməliyyat – şirkətin əsas biznesini təşkil edən və əsas mənfəəti yaradan proseslər (istehsal, logistika, marketinq);
- dəstək - əsas biznesə xidmət edən proseslər (texniki dəstək, mühasibat uçotu, kadrların işə qəbulu).

Biznes prosesi öz atributlarına malik olan, lakin əsas biznes prosesinin məqsədinə çatmağa yönəlmiş bir neçə alt prosesə bölünə bilər. Onlar istehlakçılar üçün dəyər və dəyər yaratmaq üçün strukturlaşdırılmalıdır. Düzgün qurulmuş biznes proseslərinin nəticəsi gəlirliliyi artırır. Biznes prosesinin təhlili modelləşdirmə məqsədlərindən asılı olaraq həyata keçirilir [4].

İdarəetmənin uğurlu həyata keçirilməsi prinsipləri - biznes modelləşdirmə vəzifəsinin tərkib hissəsidir: müştəri diqqəti, idarəetmə rəhbərliyi, kadrların cəlb edilməsi, proseslərin inkişafı, sistemli idarəetmə, müntəzəm optimallaşdırma, standart həllər və müqavilələrin qarşılıqlı faydası.

Təşkilatın reytinglərdə yüksək mövqelərə çatmasının nəticələri əlavə imkanlar açır: bazarda imicinin yaxşılaşdırılması, tenderlərdə və akkreditasiyada iştirak etmək imkanı, müştəri bazasının genişləndirilməsi, investorların cəlb edilməsi və maliyyə göstəricilərinin artırılması. Kiçik innovativ biznesdə prosessor yanaşmasından istifadə təşkilatın (müəssisənin, firmanın) inkişafına və onun daha möhkəm təməl üzərində qurulmasına kömək edir.

Təşkilatların qeyri-maliyyə qiymətləndirilməsi zamanı reyting agentlikləri tərəfindən nəzərə alınan idarəetmə parametrləri: təşkilatın ətraflı strategiyası, risklərin idarə edilməsi sisteminin səmərəliliyi, biznes proseslərinin tənzimlənməsi səviyyəsi, biznes proseslərinin keyfiyyəti, avtomatlaşdırmanın təşviqi, informasiya sistemlərinin və texnologiyalarının vəziyyəti, təşkilati strukturun səmərəliliyi və idarəetmə üsullarının təkamül yolu ilə inkişafı.

Biznes məntiqi aşağıdakı avtomatlaşdırılmış əməliyyatların (informasiya sistemində mövzu sahəsinin həyata keçirilməsi) qaydaları və məhdudiyyətlərinin həyata keçirilməsi üçün prinsiplər toplusudur:

1. Business Process Model and Notation (proseslərin funksional zənciri) – biznes proseslərinin modelləşdirilməsini təmin edən simvollar sistemi (notasiya).

BPMN geniş mütəxəssislər üçün nəzərdə tutulub, çünki qeyddən istifadənin asanlığı biznes istifadəçiləri üçün başa düşülən standartlaşdırılmış konvensiyalar toplusundan ibarətdir. Bu sistem biznes prosesinin formalaşması və həyata keçirilməsi arasında əlaqə rolunu oynayır. BPMN məntiqi aşağıdakı kimi modellərdə mürəkkəb semantik strukturların yaradılmasına yönəlib: özəl biznes prosesləri; mücərrəd biznes prosesləri; qlobal biznes prosesləri.

2. Hadisəyə əsaslanan Proses Zənciri (hadisələrə əsaslanan proses zənciri) - müəssisənin resurs planlaşdırma sistemini konfigurasiya etmək üçün istifadə olunan axın sxemi növü.

EPC axın cədvəli qrafiklərini yaratmaq üçün bir sıra modelləşdirmə alətlərindən istifadə edir. Belə bir sxem iş prosesinin strukturunu aydın şəkildə təhlil edir. EPC aşağıdakı elementləri ehtiva edir: hadisələr; funksiyalar; təşkilati bölmələr; məntiqi birləşdirici; məntiqi əlaqələr; nəzarət axını; məlumat axını; resurs obyekt; proses yolu.

3. Funksional modelləşdirmə (proseslərin məntiqi zənciri) – biznes proseslərini rəsmiləşdirmək və təsvir etmək üçün nəzərdə tutulmuş funksional modelləşdirmə metodologiyası.

IDEF obyektlərin məntiqi əlaqəsini və subordinasiyasını vurğulayır. Xüsusi bir xüsusiyyət, təşkilatın modelləşdirmə funksionallığına cavabdeh olan modullar dəsti kimi təqdim edilməsidir. IDEF, tamamilə bütün növ prosesləri təhlil etməyə imkan verən idarəetmə siqnallarının mexanizmlərini ətraflı təsvir edir.

Təşkilatın proseslərin idarə edilməsi konsepsiyası - Business Process Management (biznes prosesinin idarə edilməsi) - biznes proseslərini daimi dəyişikliklərə davamlı olaraq uyğunlaşan xüsusi müəssisə resursları kimi nəzərdən keçirir.

Biznes modelləşdirmənin əhəmiyyəti müasir şəraitdə qiymət rəqabətinin azalması, lakin məhsulun keyfiyyətinin və istehsal qabiliyyətinin rolunun artması səbəbindən artır. Biznes modelləşdirmə prosesi bahalı investisiya layihəsi olsa da, onun nəticəsi biznes perspektivlərinin hərtərəfli nümayişinə kömək edir. Buradan belə nəticə çıxır ki, müəssisə müasir iqtisadi şəraitdə rəqibləri qabaqlayaraq və biznesin aparılmasının innovativ üsullarını inkişaf etdirərək davamlı olaraq mənfəət əldə etməyə çalışacaqdır [5].

TƏHLİL

Tədqiqat üçün "MM Logistics & Shipping MMC" adlı bir şirkət seçilmişdir. Şirkət əsasən Azərbaycanda və qonşu ölkələrdə yük daşımaları xidmətləri göstərir. Şirkətin əsas məqsədi müştərilərə yüksək keyfiyyətli xidmətlər təqdim edərək, bazarda lider mövqeyini qorumaqdır.

Şirkət son dövrlərdə yeni bir logistika mərkəzi qurmaq məqsədi ilə layihə planlaşdırır. Bu layihənin məqsədi daha səmərəli resurs idarəetməsini təmin etmək və müştəri bazasını genişləndirməkdir.

Cədvəl 1

Swot analizi [6]

Güclü tərəflər	Zəif tərəflər
Güclü bazar mövqeyi	İnfrastrukturun məhdudluğu
Keyfiyyətli xidmət	Yeni texnologiyaların tətbiqinin çatışmazlığı
Peşəkar komanda	Maliyyə mənbələrinin məhdudluğu
İmkanlar	Təhlükələr
Yeni bazarlara çıxış	Rəqabətin artması
Dövlət dəstəyi	İnflyasiya və iqtisadi risklər

Cədvəl 1-də təqdim olunan SWOT analizi "MM Logistics & Shipping MMC"-nin strateji vəziyyətini əks etdirir. Şirkətin güclü tərəfləri, bazarda möhkəm mövqe və keyfiyyətli xidmətləri ilə yanaşı, peşəkar komandanın mövcudluğunu vurğulayır. Zəif tərəflər isə infrastrukturun

məhdudluğu və yeni texnologiyaların tətbiqində geriliyi göstərir. İmkanlar sırasında yeni bazarlara çıxış və dövlət dəstəyi strateji üstünlük kimi qeyd olunmuşdur, lakin rəqabətin artması və iqtisadi risklər şirkət üçün əsas təhlükələr kimi önə çıxır. Bu təhlil, layihə qərarlarının qəbulunda strateji planlama üçün əsas istiqamətlər müəyyən etməyə imkan verir.

Yeni logistika mərkəzinin layihələndirilməsi üçün tələb olunan ilkin investisiya 3 milyon manat olaraq müəyyən edilmişdir. Layihənin maliyyə göstəriciləri aşağıdakı cədvəldə təqdim olunur:

Cədvəl 2

Yeni biznes layihəsinin maliyyə göstəriciləri [6]

Göstərici	Dəyər
Layihənin müddəti	5 il
Gözlənilən illik gəlir	1,2 milyon manat
Gözlənilən illik xərclər	0,8 milyon manat
Əlavə gəlirlilik	400,000 manat

Cədvəl 2-də yeni biznes layihəsinin maliyyə göstəriciləri əks olunmuşdur. Beş il müddətinə planlaşdırılan bu layihədə, illik gəlirin 1,2 milyon manat, xərclərin isə 0,8 milyon manat olacağı proqnozlaşdırılır. Beləliklə, layihə üzrə əlavə gəlirlilik illik 400,000 manat təşkil edir. Bu göstəricilər, layihənin maliyyə baxımından səmərəli olduğunu və gəlirlilik potensialına malik olduğunu göstərir, bu da investorlar və digər maraqlı tərəflər üçün cəlbedici hesab edilə bilər.

Layihə üçün üç fərqli ssenari modelləşdirilmişdir:

1. Optimist ssenari - İnvestisiya qısa müddətdə gəlir gətirir və bazar payı 15% artır.
2. Realist ssenari - İnvestisiya gözlənilən qaydada gəlir gətirir və bazar payı 10% artır.
3. Pessimist ssenari - İqtisadi çətinliklər səbəbindən gəlirlilik azalır.

Tədqiqat nəticələri göstərir ki, düzgün modelləşdirmə metodlarının tətbiqi layihələrin effektivliyini artırmaq və şirkətin strateji hədəflərinə nail olmaq üçün vacibdir. Bu yanaşma digər şirkətlər üçün də nümunə kimi istifadə edilə bilər.

NƏTİCƏ

Beləliklə, biznes modelləşdirmə biznes layihəsini inkişafın bütün mərhələlərində araşdırır və problemlərin diaqnostikasını təmin edir. Modelləşdirmə vasitələrindən idarəetmə qərarları qəbul etmək üçün menecerlər tərəfindən səmərəli istifadə edilməlidir. Müasir biznes modelləşdirməsinin prinsipləri ilk növbədə proses sistemlərində formalaşan proses və sistem yanaşmalarına əsaslanır.

İstifadə edilmiş ədəbiyyat:

1. Булгакова, М. В., & Кондаков, С. А. (2011). Математические методы при решении практико-ориентированных экономических задач. Вестник Южно-Уральского профессионального института, 6(3), 20–27. Челябинск: Изд-во МОУ ВПО ЮУПИ.
2. Подповетная, Ю. В., & Булгакова, М. В. (2013). Использование эконометрических моделей в прогнозировании процессов экономики торговли. Вестник Южно-Уральского профессионального института, 2(11), 89–95. Челябинск: Изд-во МОУ ВПО ЮУПИ.
3. Друкер, П. Ф. (2007). Бизнес и инновации. Москва: Вильямс.
4. Абрамс, Р. (2014). Бизнес-план на 100%: Стратегия и тактика эффективного бизнеса. Москва: Альпина Пабlishер.
5. Серенков, П. С., Курьян, А. Г., & Волонтей, В. П. (2014). Методы менеджмента качества. Процессный подход. Минск: Новое знание; Москва: ИНФРА-М.
6. <https://mmlogistics.az/>

S.J.Zeynalova
PhD, Associate Professor, Azerbaijan State Oil and Industry University PLP
ORCID 0000-0003-0840-423X

L.I.Amrhli
magistrant, Azerbaijan State Oil and Industry University PLP

Business project research using modeling methods

Abstract

Purpose of the study - The purpose of the study is to study the ways of effective management of business projects and creation of optimal business models by applying modeling methods.

Research methodology - Analytical and comparative approaches were used in the study, methods related to the analysis of the structure of business models and the application of modern modeling tools were studied. The process approach was chosen as the main method.

Results of the study - The results of the study facilitate the practical application of modeling methods in planning and managing business projects, provide recommendations to increase the competitiveness of organizations and ensure the effectiveness of strategic decisions.

Originality and scientific novelty of the study - The study deepens the application of the process approach in building business models, provides new approaches to increasing the efficiency of modeling methods. Also, innovative recommendations for optimizing business projects in modern economic conditions have been put forward.

Key words: business modeling, business project, business model, modeling tools, process approach.

С.Дж.Зейналова
д.ф.по э., доцент, Азербайджанский Государственный Университет
Нефти и Промышленности
ORCID 0000-0003-0840-423X

Л.И.Амрахлы
магистрант, Азербайджанский Государственный Университет
Нефти и Промышленности

Исследование бизнес-проектов с использованием методов моделирования

Резюме

Цель исследования - Целью исследования является изучение способов эффективного управления бизнес-проектами и создание оптимальных бизнес-моделей с использованием методов моделирования.

Методология исследования - В исследовании использовались аналитический и сравнительный подходы, изучались методы, связанные с анализом структуры бизнес-моделей и применением современных инструментов моделирования. В качестве основного метода был выбран процессный подход.

Результаты исследования - Результаты исследования способствуют практическому применению методов моделирования при планировании и управлении бизнес-проектами, дают рекомендации по повышению конкурентоспособности организаций и обеспечению эффективности стратегических решений.

Уникальность и научная новизна исследования - Исследование углубляет применение процессного подхода при построении бизнес-моделей, дает новые подходы к повышению эффективности методов моделирования. Также выдвинуты инновационные рекомендации по оптимизации бизнес-проектов в современных экономических условиях.

Ключевые слова: бизнес-моделирование, бизнес-проект, бизнес-модель, инструменты моделирования, процессный подход.